

KANSALAISPULSSI 3_2020

Valtioneuvoston kanslia on tilannut Tilastokeskukselta nopealla aikataululla toistaiseksi toistettavan kyselyn liittyen vallitseviin Korona-epidemian aiheuttamiin poikkeusoloihin. Kyselyn nimi on "Kansalaispulssi" ja siinä kysytään kansalaisten mielipiteitä mm. viranomaisten toiminnasta, vastaajan omasta mielialasta, luottamuksesta tulevaisuuteen, ohjeiden noudattamisesta, muiden auttamisesta ja siitä, miten hyvin kokee saaneensa informaatiota.

Kyselyä toteutetaan verkkokyselynä. Verkkolomake tehdään Webropolilla ja kyselyyn on mahdollista vastata älypuhelimien kautta. Keruun päätyttyä aineisto ajetaan Webropolin järjestelmästä Tilastokeskuksen tutkijoiden koneille tarkistettavaksi ja käsiteltäväksi. Aineistonkeruu toteutetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Otoksen muodostaminen ja rakenne

III-kierroksen otos muodostettiin Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen ajalla 16.-28.4. vastanneista manner-suomalaisista kohdehenkilöistä (n=2 862). Heistä 2 364 kohteelle oli ajantasainen ja kriteerit täyttävä puhelinnumero (ainoa tai oikeaksi todettu, eikä salaiseksi merkitty, matkapuhelinnumero).

Työvoimatutkimus on otostutkimus, jonka avulla tilastoidaan 15–74-vuotiaan väestön työmarkkinoille osallistumista, työllisyyttä, työttömyyttä ja työaikaa kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. Tutkimuksen otokseen kuuluu joka kuukausi noin 12 000 henkilöä. Työvoimatutkimuksen otos poimitaan ositetulla satunnaisotannalla väestön keskusrekisteriin perustuvasta Tilastokeskuksen väestötietokannasta kahdesti vuodessa. Tutkimus on puhelinhaastatteluina toteutettava paneelitutkimus, jossa samaa henkilöä haastatellaan viisi kertaa.

Tiedonkeruu

Lomake

VNK toimitti Tilastokeskukselle kysymykset ja lomaketta muokattiin yhteistyössä. Verkkolomakkeen testaamiseen osallistui Tilastokeskuksen tutkijoiden lisäksi myös tilaaja. Kysymykset käännettiin Tilastokeskuksessa ruotsin- ja englanninkielelle.

Tiedonkeruun kulku, vastausosuus ja kato

Otokseen kuuluville lähetettiin tekstiviestillä kutsu ja henkilökohtainen suoralinkki verkkolomakkeelle. Muistutusviestit lähetettiin vastaamattomille vuorokauden kuluttua. Suurin osa vastauksista saatiin ensimmäisten kahden vuorokauden kuluessa.

Kierros	Kenttäaika	Otos	Hyväksytyt vastaukset	Lopullinen vastausosuus
1-kierros	2.4. (to) - 5.4. (su)	2 911	1 240	42,6 %
2-kierros	16.4. (to) - 19.4. (su)	2 283	1 146	50,2 %
3-kierros	29.4. (ke) - 3.5. (su)	2 364	1 164	49,2 %

Aineiston toimittaminen

Aineisto toimitettiin asiakkaalle Excel-taulukoina. Vastaajien avoimet kommentit toimitettiin sellaisinaan taulukoiden liitteenä.

Vastaajat

Kyselyn otoksessa mukana olleet ovat ensinnäkin vastanneet Työvoimatutkimukseen ja toisekseen suostuneet jatkotutkimukseen. Vastausprosenttia nosti II- ja III- kierroksilla kohteiden etukäteisinformointi: haastattelijat kertoivat työvoimatutkimuksen yhteydessä tulevasta Kansalaispulsssi-kyselystä ja motivoivat kohteita osallistumaan.

Liitteen 1 taulukoista nähdään, miten vastanneet jakautuvat väestöryhmittäin. Naiset vastasivat jälleen aktiivisemmin kuin miehet. Maantieteellisesti katsoen korkein vastausosuus oli Lapissa ja Pohjanmaalla (noin 55 %), matalin Kainuussa (34 %). Ikäryhmittäin heikoiten vastasivat alle 30-vuotiaat, joista tavoitettiin kuitenkin noin 42 %. Aineistossa on edelleen havaittavissa koulutukseen liittyvä osallistumattomuuden trendi, joka näkyy siinä, että perusasteen varassa olevat vastasivat hieman heikommin kuin korkea-asteen koulutuksen omaavat. Tämä trendi vaikuttaisi korostuvan verkkotiedonkeruussa.

Painotus

Vastausaineisto (1 164 henkilöä) painotettiin vastaamaan tutkimuksen kohdeperusjoukkoa (15-74 –vuotiaat manner-suomalaiset) ja painotuksessa väestötietoina käytettiin maaliskuun lopun tietoja (4 108 333 henkilöä). Aineiston kullekin vastanneelle muodostettiin korottava ja vastauskatoa oikaiseva estimointipaino (muuttuja PAINO). Korottavuus mahdollistaa sen, että laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkastelussa kohdeperusjoukon tasolla. Tällöin painokerroin voidaan tulkita niin, että otokseen valittu henkilö edustaa painonsa osoittaman määrän henkilöitä kohdeperusjoukossa.

Aineiston painotuksen lähtökohtana oli peruspainot, jotka muodostettiin kunkin poimintayksikön sisällymistodennäköisyyden käänteislukuna. Koska aineistossa oli vastauskatoa, niin painotettaessa otoskoko korvattiin vastanneiden lukumäärällä ja näin peruspainoksi saatiin 4 108 333/1 164.

Painojen kalibroinnissa peruspainoja muunnettiin niin, että estimointipainolla voidaan tuottaa oikeat väestöjakaumat käytettyjen kalibrointimuuttujien mukaan. Kalibrointimuuttujina (liite 2) olivat sukupuoli, alue, 5-vuotisikäryhmä ja koulutusaste. Kalibrointiin käytettiin SAS-makro-ohjelmaa (Ranskassa kehitetty CALMAR2-makro).

Tulokset

Tulokset ovat Excel-taulukoissa suorina jakaumina ja ristiintaulukointeina sukupuolen, ikäryhmän (15-vuotisryhmät), kotitalouden rakenteen, nuorimman lapsen iän ja suuralueen mukaan, sisältäen soluttaiset vastaajien lukumäärät, painotetut vastaajamäärät (estimaatit) ja riviprocentit (prosenttiosuudet). Tällä kierroksella tuloksia haluttiin tarkastella myös vastausajankohdan mukaan ennen ja jälkeen hallituksen tiedotustilaisuuden 29.4. klo 20, jolloin ilmoitettiin peruskoulujen avaamisesta toukokuun puolivälissä.

Tulosten tulkitsemista varten mukana on myös ”prosenttiosuuden virhemarginaali”-taulukko. Prosenttiosuuden virhemarginaali (ts. 95%:n luottamusväli) riippuu vastanneiden lukumäärästä ja ko. prosenttiosuudesta. Tuloksia voi arvioida myös solukohtaisten vastanneiden lukumäärien pohjalta soveltamalla työvoimatutkimuksessa käytettäviä Eurostatin julkaisurajoja:

- Luvut voidaan julkaista, kun solussa on vastaajia vähintään 20
- Luvut ovat epätarkkoja ja ne voidaan julkaista varoituksen kera, kun solussa on vastaajia 10-19
- Luvut ovat hyvin epätarkkoja ja ne peitetään (ei julkaista), kun solussa on alle 10 vastaajaa

Asteikollisille kysymyksille on muodostettu taustamuuttujittain keskiarvo ja sen luottamusvälin alaraja (LV_ala) ja yläraja (LV_yla), jotta on mahdollista muodostaa mielikuva vastaajien keskimääräisestä mielipiteestä. Yhteenvetotaulukoissa on ilmoitettu myös keskiarvon taustalla olevien mielipiteiden määrä (vastanneet).

Keskiarvoa kannattaa käyttää mielipideasteikon yhteydessä harkiten. Käytäntö on osoittanut, että keskiarvot antavat useimmissa tapauksissa oikeansuuntaisen ja käyttökelpoisen arvion keskimääräisestä mielipiteestä, mutta mielipiteiden jakauma kannattaa kuitenkin aina tarkistaa taulukoista, joka sisältävät kysymyksittäin eri mielipiteiden lukumäärät ja prosentit. Keskiarvoja muodostettaessa on lisäksi huomioitava, että EOS-vastaukset on rajattava laskennan ulkopuolelle.

Esimerkkinä keskiarvon muodostaminen kysymykselle Q1 (Kuinka oikeudenmukaisena pidät suomalaista yhteiskuntaa tällä hetkellä?) 2. kyselyssä. Yhteenvetotaulukoiden keskiarvoja muodostettaessa oli tarpeen huomioida painokertoimen vastauskatoa oikaiseva vaikutus, jota voidaan havainnollistaa muodostamalla ns. analyysipaino, josta on poistettu korottava vaikutus ja jonka arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin. Suurimmat analyysipainot (1,8) osuvat 20-30-vuotiaille miesvastaajille, jotka ovat perusasteen koulutuksen varassa. Pienimmät analyysipainot (0,6) on puolestaan korkea-asteen koulutuksen omaavilla 60-65-vuotiailla naisvastaajilla. Kun lasketaan analyysipainolla painotettu keskiarvo kysymykselle Q1, saadaan tulokseksi 7,58. Mikäli muodostamme vertailun vuoksi keskiarvon ilman painokerrointa, saamme tulokseksi 7,64. Se saadaan perinteisesti aritmeettisena keskiarvona (vastausten summa jaettuna vastanneiden lukumäärällä). Kysymykseen Q1 vastasi 1 122 henkilöä, kun EOS-vastaukset on rajattu pois.

LIITE 1 Kansalaispulssi 3_2020 -kysely. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä.

	Otos	Vastanneet	Vastaus-%
Yhteensä	2364	1164	49,2
Sukupuoli			
Mies	1190	521	43,8
Nainen	1174	643	54,8
Ikäryhmä			
15-19 -vuotiaat	150	63	42,0
20-24 -vuotiaat	161	67	41,6
25-29 -vuotiaat	192	81	42,2
30-34 -vuotiaat	177	82	46,3
35-39 -vuotiaat	242	113	46,7
40-44 -vuotiaat	200	107	53,5
45-49 -vuotiaat	166	96	57,8
50-54 -vuotiaat	205	99	48,3
55-59 -vuotiaat	198	98	49,5
60-64 -vuotiaat	245	144	58,8
65-69 -vuotiaat	223	122	54,7
70-74 -vuotiaat	205	92	44,9
Maakunta			
Uusimaa	718	384	53,5
Varsinais-Suomi	202	101	50,0
Satakunta	110	46	41,8
Kanta-Häme	48	26	54,2
Pirkanmaa	212	102	48,1
Päijät-Häme	89	38	42,7
Kymenlaakso	69	31	44,9
Etelä-Karjala	57	27	47,4
Etelä-Savo	60	29	48,3
Pohjois-Savo	101	41	40,6
Pohjois-Karjala	78	37	47,4
Keski-Suomi	121	62	51,2
Etelä-Pohjanmaa	82	30	36,6
Pohjanmaa	71	39	54,9
Keski-Pohjanmaa	36	18	50,0
Pohjois-Pohjanmaa	184	95	51,6
Kainuu	53	18	34,0
Lappi	73	40	54,8
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	718	384	53,5
Etelä-Suomi	465	223	48,0
Länsi-Suomi	596	279	46,8
Pohjois- ja Itä-Suomi	585	278	47,5

LIITE 2. Kalibrintimuuttajat

Sukupuoli

1 = Mies

2 = Nainen

Alue muodostettiin suuralueista (pois lukien Ahvenanmaan maakunta)

1 = Helsinki-Uusimaa

2 = Etelä-Suomi

3 = Länsi-Suomi

4 = Pohjois- ja Itä-Suomi

5-vuotisikäryhmä

15 - 19

45 - 49

20 - 24

50 - 54

25 - 29

55 - 59

30 - 34

60 - 64

35 - 39

65 - 69

40 - 44

70 - 74

Koulutusaste

1 = Perusaste

2 = Keskiaste

3 = Korkea-aste